

Τη σειρά δοκιμίων **Altera Pars** συνεχίζει ένα κείμενο της **Νέλλης Σπαθάρη** για το μυθιστόρημά της **«Amor fati»** που κυκλοφόρησε το 2021 από τις **εκδόσεις Ελκουστής**.

Κείμενο: Νέλλη Σπαθάρη

🔍 Type Search Term ...

Amor fati είναι ο αινιγματικός τίτλος του μυθιστορήματός μου. Ένας τίτλος που πρέπει να τον ανακαλύψεις στην πορεία της εξέλιξης του βιβλίου και γι' αυτό σκόπιμα δεν αποκαλύπτεται η μετάφρασή του σε υπότιτλο στο εξώφυλλο.

Amor fati, λοιπόν, σημαίνει «να αγαπάς τη μοίρα σου» ή πιο ελεύθερα «αποδέξου το πεπρωμένο σου». Κι όμως, η προτροπή δεν είναι καθόλου μοιρολατρική. Ακριβώς το αντίθετο. Για να πας μπροστά, αποδέξου αυτό που σου έχει δοθεί στη ζωή. Αυτό δεν σημαίνει πως πρέπει να υποταχθείς στο παρελθόν σου. Αλλά πρέπει να πατήσεις σε αυτό και να το προσπεράσεις. Δεν είναι τυχαίο πως στην τελευταία σκηνή, η ηρωίδα μου, η Νάντια, σκίζει παλιά γράμματα και τα σκορπάει στη μανιασμένη θάλασσα. Δεν αφήνει το παρελθόν να την τραβήξει προς τα πίσω.

Amor fati είναι ένας φιλοσοφικός και ψυχολογικός όρος που υιοθέτησε και ανέλυσε ο Νίτσε. Σύμφωνα, λοιπόν, με τον φιλόσοφο, για να αποκτήσεις την αληθινή εσωτερική γαλήνη, πρέπει να αποδεχθείς τα συμβάντα της ζωής σου είτε θετικά είτε αρνητικά είναι αυτά. Ο πόνος αποτελεί αέναο και αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης φύσης που εν τέλει ωθεί στην εξέλιξη, στην ηθική ανύψωση και στην πνευματική ωριμότητα της ανθρώπινης ύπαρξης. Τα αρνητικά συμβάντα της ζωής εξυψώνουν το άτομο και μέσω κάθε αρνητικού εμποδίου εκτιμούμε περισσότερο την ίδια μας την ύπαρξη. Η μνησικακία για όσα συνέβησαν δεν θα αλλάξει τίποτα προς το καλύτερο.

Ας δούμε την υπόθεση. Η Νάντια είναι μια έφηβη με όνειρα τα οποία θα καταρρεύσουν λόγω ενός οικογενειακού μυστικού. Βρίσκεται σε συνεχή σύγκρουση με την ανταγωνιστική και νάρκισσο μητέρα της, τον αδιάφορο και συνεχώς απόντα πατέρα της, τον αδελφό της που την ζηλεύει μέχρις ότου φεύγει για σπουδές στο εξωτερικό και εξαφανίζεται από τη ζωή της. Ωστόσο, στην παιδική της ηλικία έχει ζήσει σε όμορφα περιβάλλοντα λόγω των επαγγελματικών υποχρεώσεων του πατέρα της: Ναϊμέχεν Ολλανδίας, περίχωρα του Παρισιού, αλλά και καλοκαίρια στην Ύδρα. Έφηβη πλέον στην Αθήνα, τη δεκαετία του '70, θα ζήσει το πνεύμα της εποχής. Με φωτογραφίες της Τζέιν Φόντα και της Αντζελα Ντέιβις στο δωμάτιό της, θα χορεύει στο Κύτταρο και θα παρακολουθεί τις κινηματογραφικές ταινίες με τη συμμαθήτριά της Τίνα προσπαθώντας να αποκωδικοποιήσει την εποχή. Όνειρό της να σπουδάσει αρχιτέκτων. Όμως, τραγικά συμβάντα θα ανατρέψουν τα πάντα. Πρόσωπα θα εισέλθουν στη ζωή της προσπαθώντας να την φωτίζουν από διαφορετικές οπτικές. Ταξίδια αναζήτησης τόσο στην Ύδρα και τη Σίφνο, όσο και στα χωριά της βόρειας Γαλλίας, στο Νόρφολκ της Αγγλίας δεν θα την οδηγήσουν στη διέξοδο προς το μέλλον που ονειρεύεται. Τριάντα χρόνια μετά, όπως προανέφερα, θα σκίσει οικογενειακά γράμματα απέναντι στη μανιασμένη θάλασσα της Ύδρας και θα φωνάξει: «Είμαι η Νάντια και είμαι καλά!»

Για να οδηγηθεί στη λύτρωση η ηρωίδα, το μυθιστόρημα ακολουθεί μια ανορθόδοξη πορεία. Η ιδιαιτερότητά του είναι ότι αποτελείται από δύο κύκλους (πρώτο και δεύτερο μέρος), μέχρις ότου ακολουθήσει η ολοκλήρωσή του στο τρίτο μέρος και ένα επίμετρο με την απόληξη τριάντα χρόνια μετά. Θα αναφερθώ στον β' κύκλο, γιατί από εκεί προκύπτει και ο τίτλος του *Amor fati*.

Το βιβλίο θα μπορούσε να ολοκληρώνεται στο τέλος του πρώτου μέρους. Το δέσιμο της πλοκής οδηγεί στην κορύφωση και στη λύση. Όλα αποκαλύπτονται, όλα εξηγούνται, επέρχεται η λύση. Αλλά όχι και η κάθαρση. Και ανοίγει το δεύτερο μέρος που ενώ έχει κορύφωση και αποκαλύψεις, ωστόσο ο ρόλος του είναι η αναζήτηση, η κατανόηση, η χάραξη μιας νέας πορείας ζωής, ο επαναπροσδιορισμός τους προσανατολισμού. Έτσι, το μυθιστόρημα πορεύεται σε αυτή την αναζήτηση της αποδοχής των όσων σου συμβαίνουν, γιατί όσο κλαις γι' αυτά, δεν σου ανοίγεται μια νέα πορεία ζωής.

Εξάλλου, το απόσταγμα του βιβλίου είναι ακριβώς αυτό: ποτέ η ζωή δεν ήταν στρωμένη με ροδοπέταλα. Ο κάθε άνθρωπος, σαν άτομο, σαν κοινωνικό περιβάλλον, σαν γενιά, σαν ιστορική συγκυρία έχει να αντιμετωπίσει τις δικές του προκλήσεις στη ζωή. Η ζωή είναι μια αέναη πάλη. Μην κλαίγεις. Μην μοιρολατρείς. Πάτα σε ό,τι έχεις και προχώρα. Μας παίρνει μια ολόκληρη ζωή να καταλάβουμε ότι κανείς δεν μας χρωστάει τίποτα, όλοι παλεύουμε σε έναν δύσκολο κόσμο.

Τέλος, θα ήθελα να αναφερθώ σε δύο επιπλέον στοιχεία του βιβλίου:

– Το μυθιστόρημα είναι διαρθρωμένο σε κεφάλαια τα οποία τιτλοφορούνται με το όνομα του κάθε ήρωα που μπαίνει στην αφήγηση. Το πρώτο όνομα είναι η *Ζωή*, η μητέρα της ηρωίδας Νάντιας -όνομα συμβολικό γιατί της έχει δώσει τη ζωή της- και κλείνει με τη *Μάνα* -το ίδιο πρόσωπο, το μυθιστόρημα κλείνει τον κύκλο του από εκεί που ξεκίνησε-, καθώς η ηρωίδα παλεύει να δει τη *Ζωή* ως *Μάνα*, και τούτο το κατορθώνει με την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης μετά από δραματικά γεγονότα και ανατροπές που συμβαίνουν.

Στην πορεία της ανάπτυξης της ενσυναίσθησης, σε κάποιο σημείο του μυθιστορήματος υπάρχει η αποστροφή του λόγου «Σκεφτόμουν πως ο κάθε άνθρωπος είναι μια ιστορία. Και δεν ακούμε ποτέ τις ιστορίες των άλλων». Και τούτο γιατί πιστεύω πως αυτό που βιώνουμε εμείς ως άτομα, αυτό που βιώνουν οι ήρωές μου, είναι πάντα σε συνάρτηση με τον 'άλλον', τη ζωή του, τις προθέσεις του, τις σκέψεις του, τα μυστικά του. Κι ενώ πάντα επικεντρωνόμαστε γύρω από τον εαυτό μας, δεν έχουμε ευήκοα ώτα να ακούσουμε ουσιαστικά τον άλλο, να τον αφουγκραστούμε με τη σημειολογική προσέγγιση της λέξης, και να αναπτύξουμε ενσυναίσθηση. Κάτι που τελικά θα αναπτύξει η Νάντια απέναντι στη μητέρα της, τον άνθρωπο με τον οποίο στην εφηβεία της ήρθε στις πιο μεγάλες συγκρούσεις και της κατέστρεψε τα όνειρά της.

Επιπλέον, θα ήθελα να αναφερθώ στο πρόσωπο της Τίνας, της συμμαθήτριάς της Νάντιας, το οποίο λειτουργεί ως το alter ego της. Ό,τι δεν θα πετύχει στη ζωή η Νάντια λόγω των δυσκολιών που συναντάει, θα το πετύχει η Τίνα. Είναι η φωνή της λογικής όταν η Νάντια λειτουργεί με το συναίσθημα. Μόνο η σύμπτυξη λογικής και συναισθήματος ανοίγει δρόμους στη ζωή και μας βγάζει από τις δύσκολες καταστάσεις.

-Τέλος, ενδιαφέρουσα αναφορά αποτελεί το παιχνίδι αυτογνωσίας *Ο Ήρωας ταξιδευτής* -παιχνίδι που οργάνωσε μια καθηγήτριά τους στο σχολείο, αλλά που διέλυσε η Διευθύντρια, προτού φτάσουν στην διδακτική απόληξη του παιχνιδιού. Αυτό το παιχνίδι αυτογνωσίας φέρνει στο νου της η Νάντια στο τρένο, όταν προσπαθεί να αποδράσει από τα προβλήματα της στην Γαλλία, με την αυταπάτη πως εκεί θα βρει τη λύση. Μόνο που δεν έχει ακούσει το τέλος του παιχνιδιού, σύμφωνα με το οποίο, για να πας μακριά, πρέπει να ταξιδεύεις όσο πιο ελαφρύς γίνεται, να διώχνεις από πάνω σου ό,τι σε βαραίνει και να κρατάς μόνο την πυξίδα σου που σε βοηθάει να μην χάνεις τον προσανατολισμό σου. Η ίδια, προς όποια κατεύθυνση κι αν ταξιδέψει, έχει χάσει τον προσανατολισμό της. Τελικά, μόνο το *Amor fati* θα την κάνει να τον ξαναβρεί.